

SZERKESZTŐI IRODA:

Belmagyar utca 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények érkezendők.

AZ »ELLENZÉK« ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Vidékre postán, vagy helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 16 frt. Negyedévre . . . 4 frt.
Félévre . . . 8 frt. Egy hónapra . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnep napokat.

Kéziratok nem adnak vissza.

Felfrissítés.

Tisza ismét nagy munkába fogott. Még meg sem szavaztatta azt a 25-ik szakszót, a mi bizonyára nagy munkába fog kerülni, már azon járta az esztét, mikép lehetne megfogalmazni valahogyan a szörnyen elrongyolott kabinettet. Mert bizony felette megviselődtek a kabinet tagjai.

Ez a három havi parlamenti mosdatás — alaposan lehámlította egyik-ről-másikról a politikai becsületet és immár belátta maga a „nagy vezér” is, hogy ezzel a kopott gárdával bajosan kormányozhatja tovább Magyarországot.

Összeülének tehát az állambölcsek a tanakodásnak ilyenformán:

Fabinyi guttaütött ember, ő neki minnie okvetlen kell, mert ő már a „legfőbb” bíróságokhoz van kiszemelve. Most csak az a kérdés, kit ültessenek a székébe?

Kozma Sándor a főügyész már szintén idős ember, őtet is könnyen érheti egy kis szél. E mellett nem parlamenti tehetség, s helyette is mindig Tiszának kellene beszélni. Ez pedig neki volna kényelmetlen.

Legjobbban beillenék Szilágyi Dezső; ő juristának is nagy, parlamenti beszélőnek is. Helyette nem kell Tiszának szónokolni — ő maga beszél majd az egész kabinet helyett. De vele szemben egy kis politikai véleménykülönbség forog fenn. Sebaj. Ezt könnyen ki lehet egyenlíteni. A politikai elvkülönbség ma már nem olyan gát, a mit könnyű szerezni ne lehetne átugrani.

Ugy látszik Tisza és Szilágyi átugorják, s a két dudás egy csárdába kerül.

No ott van még szerfelett elrongyolódott politikai ruházatával gr. Széchenyi Pál a hírhedt kaposvári mandátum nagybirtokosa. Ő már régen eljátszta kis játékait. Ő maga is úgy látszik ráunt a dicsőségre. Ő tehát feltétlenül megy. Az ő utódja Szapáry Gyula gróf lesz — úgy hírlik. A gróf megunta a politikai magánéletet, neki akció kell. És Tisza szívesen nyújt hozzá segédkeztet.

Orczy Béla bárónak, ki vén ember és kényelemben szeretné leélni öreg napjait, elég gondot ad a rendjelenlenség; a belügyi tárca terheit kész örömmel lerakja a válláról. Tisza is úgy találja, hogy főleg ilyen kritikus időben erősebb kezekbe kell tenni a belügyek vezetését.

És mert van a kabinetben egy olyan erőlyes ember, a ki kettőt is kitesz — hát legyen a belügyminiszter Baross Gábor ideiglenesen. Majd ha Weckerlet beleülteti Tiszát a pénzügyminiszeri székbe — akkor majd ő veszi Barossót a belügyi tárczát.

Hátra volna még a híres Csáky gróf. Ez sem állotta ki a tűzpróbát olyan szerencsével, hogy tovább is meg tartható lenne a pozícióján.

Első akciója a híres német rendelettel a lehető legszerencsétlenebb volt. Az egész ország felháborodott miatta és ellene.

Ilyen gárdistával sem lehet sokáig kormányozni az országot.

Ott van Szögyényi László a külügyi osztályfőnök — a kit most tán Kálnoky is erősztoni fog, ő tán szerencsésebb kultuszminiszter lesz. Ugy látszik ő lesz a Csáky utódja.

Ezeket kívül államtitkár válság is van.

Beniczkyből a belügyi államtitkárból intendáns lesz, helyébe Báró Bánffy Dezsőt, a mustra-megye főispánját ülteti Tisza. A báró már rég aszpirál e helyre, most úgy látszik még is csak belé jut.

Matlekovics is eljásztta a hitelét, utódjául Láng Lajost szemelték ki.

Mindezek ma még csak kombinációk, de ugy látszik Tisza komolyan elhatározta magát a gyökeres rekonsztrukcióra.

És hogy mindez épen most történik, bizonyítja azt, hogy a parlamenti küzdelem, melyet az ellenzék a legutóbbi három hónap alatt megarczolt, mégis megtermette a maga gyümölcsét.

Elősegítette a kabinetben a vedlést, s a felfrissített erők — tán új irányt is adnak majd a jelenlegi kopott politikai rendszernek.

A képviselőházból.

Budapest, márczius 2.

Rohonczy ügye.

A ház mai ülésén a napirendet megelőzőleg a Rohonczy féle mentelmi ügy került tárgyalás alá.

Holló Lajos a mentelmi bizottság eljárása ügyében szól fel. Kifogásolja, hogy a bizottság tőlései a nyilvánosság kizárásával akarja megtartani. Kéri a házat, utasítsa a mentelmi bizottságot, hogy a Rohonczy esetet, melyben a nyilvánosság is meg van sértve, mint egy ad hoc bizottság járjon el tőléseit nyilvánosan tartsa. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.)

Chorin Ferencz, a mentelmi bizottság e'nlke utal arra, hogy egy Rohonczy levele, mint az Irányi indítványa határozottan és minden utasítás nélkül a mentelmi bizottsághoz utasította az esetet. Ennél fogva a bizottság nem kívánt eltérni a házszabályok ama határozatától, hogy az tőlések a nyilvánosság kizárásával tartassanak. Nem kívánt eltérni már azért sem, mert óhajtaná a bizottság, hogy a tárgyalás anyaga a vizsgálat befeljezéseig se pro, se kontra ne kommentáltsák. Milyet a vizsgálat be lesz fejezve, adatai és az iratok csonkítatlanul a ház asztalára fognak letétetni. (Helyeslés jobbfelől.)

Szederkényi Nándor azt hiszi, hogy itt csak két dolog lehet irányadó: az, hogy mit indítványozott Irányi és az, hogy mit jelentett ki az elnök. Irányi egész határozottan azt indítványozta, hogy a bizottság egyáltalában tanulmányozza az esetet (nem mint mentelmi bizottság) s aztán tegyen róla jelentést. Tehát a bizottság itt külön megbízást kapott s az elnök is így irányban tette kijelentését. Bizonyos tehát, hogy a bizottság tartozik tőlései nyilvánosan tartani, ha csak nem akarja a ház határozatát utólag megváltoztatni.

Elnök kéri a szónokot, hogy ne beszéljen mindjárt ilyen hangon. A házszabályok világosan beszélnek. A ház az esetet a mentelmi bizottsághoz utasította, ez pedig — a házszabályok értelmében — a nyilvánosság kizárásával tartja tőlései.

Thaly Kálmán nem érti, hogy mért félnek a nyilvánosságtól. Nem tudja, hogy a ház miként szólhat hozzá az esethez, ha a vizsgálatot zárt ajtók mögött folytatják. Helyesli a gyorsírók bevonását, de a nekik adott jogot a nyilvánosságnak is megköveteli. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök, nehogy az a hit találjon alapot, mintha a bizottság ez esetre meg akarná változtatni a házszabályokat, felolvassa az idevágó paragrafust, mely kimondja, hogy a mentelmi bizottság tőlései zártak.

E'v'ös Károly czelszertársi szempontok tekintetbe vételét ajánlja. Ha az tőlék zárt lesz, csak azokat fogják taunáságtételre felhívni, a kiket akarnak, míg ha nyilvános lesz, jelentkezni fognak mindazok, akik az esetre nézve taunáságra illetékesek. Az ország nem a legideálisabb bizalommal viseltetik a bizottság iránt s ha tőlései nem fogja nyilvánosan tartani, azt fogják mondani, hogy mikor egy lövöldöző képviselő ügyéről van szó, a bizottság elzárkózik és jelentését házagsan és tendenciózusan állítja össze. Hogy az ilyen hangok elnémissassanak, pártolja Holló Lajos indítványát.

Komjáthy Béla: (Kialtások jobbfelől: »Ugyis elfogadjuk!«) akkor nem is szólok.

Chorin Ferencz beleegyezik abba, hogy az eset elbírálásánál a mentelmi bizottság csak ad hoc bizottságnak tekintessék.

Komjáthy Béla az Irányi-féle indítványból kimutatja, hogy a mentelmi bizottság ez esetre nézve csak ad hoc-bizottságnak volt szánva s így reá nézve az áll, ami minden állandó bizottságra, hogy ugyanis tőlései képviselőkre nézve nyilvánosak.

Elnök határozatként kimondja, hogy a mentelmi bizottság a Rohonczy-esetre nézve csak ad hoc-bizottságnak fog eljárni s tőléseit nyilvánosan tartja.

Az indítvány és interpellációkönyvben újabb bejegyzés nincsen.

Következik a napirend: a véderőjavaslat részletes tárgyalásának folytatása.

A 25 §.

Először Veres József szólalt fel, s a német nyelvre vonatkozó eszmekört domborította ki. Aztán Holló Lajos kitérő és nagy figyelemmel hallgatott beszédében összegezte a javaslatban levő sérelmeket.

Meszlényi Lajos a felségjogokat közjogilag egészen összetörve látja s azt hiszi,

hogy e jogokkal a többség úgy van, mint az alföldi fin, aki midőn Bécsből hazatérve, azt kérdezték tőle, hogy látt-e a császárt, azt felelte: egyszer láttam, de akkor sem az volt. (Zajos derűtségek.)

A honvédelmi miniszter, a kit szóló magyar embernek ismer (Derűtségek) mindig megérti a felségjogokat magyarul is, de a jog felségét nem akarja megsérteni még németül sem. (Zajos derűtségek a bal és szélsőbalon.) Az igazságügyminiszter is felszólalt vagy háromszor, hogy elmondhassuk, volt Magyarország egy igazságügyminisztere, a kinek sohasem volt igazsága. (Zajos derűtségek.)

Ijesztgetnek bennünket az európai helyzettel. Elismeri, hogy e helyzet rossz; de vakaság kell hozzá, hogy ilyen időben egy nemzet jogokat vegyenek el, a helyett, hogy jogokkal lekötelezzék. (Zajos helyeslés a bal és szélsőbalon.) A honvédelmi minisztert kitérő katonának tartja, de nem tartja a bárszonszékbe valónak. A miniszteri székek rugnia kapálnia kell, ha oly terhet visel, melynek nincsen magyar szíve. És enged e meg a honvédelmi miniszter, de könnyebb csatát nyerni, mint Verbőczyt fekete-sárgába kötni. (Zajos derűtségek.) Horváth Gyulának szereplése eszébe juttatja azt a nótát, melyet az alelnöki banketten huzta a cigány. Ez a nóta így hangzik: Ki a Tisza vizét issza — végül annak szíve vissza. (Zajos derűtségek.)

Orbán Balázs: Ki a Tisza borát issza...

Meszlényi Lajos Hegedűsről szólva, azt mondja, hogy Hegedűs is úgy tett, mint a többi hegedűlő: mikor a legszebb nótát huzta, utánna tányérozni ment. (Zajos derűtségek a bal- és szélsőbalon.) Tányérjába azonban csak Ivánka tette a bizalom bankóját, míg a lelkesedéssel csak rézkrajczárok hullottak beléje. (Derűtségek.) Berzeviczynek, a ki az ellenzéki kis káfént emlegette, ajánlja, hogy írjon ilyen munkát: »Benehmen im Hause, geschrieben von dr. Albert Berzeviczy, für liberale Schüller.« (Zajos derűtségek.)

Hannibál nagyobbat követelt, mint nagy őse, mert azt követelte, hogy az ellenzék higgye el beszédét, pedig másnap ő maga is megtagadta. (Derűtségek.) Jónásnak azt ajánlja, hogy mondja el argumentumait a czethalnak és mindjárt kiszabadul belőle. (Zajos derűtségek a bal és szélsőbalon.) A többség személyes párt és nem lesz addig másképp, míg erkölcsös választást törvényünk és erkölcsös közvéleményünk nem lesz. Az ifjúságot ne itáldjék el, mert ez lelkesedéstől részes s egyselek hibájáért nem szabad elítélni azokat, a kik a nemzet nyelvét és szabadságáért lelkesednek.

Megmozdult Magyarországon a föld s az első rengéses összedült az az épület, melynek neve miniszterelnöki tekintély. A miniszterelnök, aki azt mondta, hogy gyöngye kártyákkal nem játszik, most úgy tesz, mint a makacs játékos, azt mondja: gyöngye a kártya, hét kettős brennol. (Zajos derűtségek.) De már hiába, Bucsuzik a miniszterelnöktől, ki pártja fnyes napnak tartott, de a kit most szabad- elv karjaikkal hiába akarnak fenntartani, midőn már lenyugszik. Az a nap lesz áll s a nemzet örömmel várja az új hajnalt. Visszatartja a szakszót, nem mert képviselő, nem mert ellenzéki, hanem azért, mert magyar. (Hosszantartó zajos éljenzés a bal és szélsőbalon.)

Ugron Gábor.

Meszlényi Lajos után a ház általános figyelmébe között Ugron Gábor szólalt fel.

Ugron Gábor beszéde tőzből és választó vízből állt. Egyik gyújtott, a másik égetett. Hogy a három heti vita után is tudott új szempontokat előhozni, ez benne nemcsak a szónokot emeli ki, hanem a politikust is.

Részletesen foglalkozott Ugron a monarchia egészével, bevillágitott az ausztriai viszonyokra, s kimondotta, hogy nagy politikai hiba volt az, amit a magyar kormány elkövetett.

Megjelölte a magyar kultúra értékét s hatását, és frappansul bizonyította be, hogy nem a többség, hanem a kisebbség fogja megszavazni a 25. §-t. Vagyis csak a többségnek a többsége, mely a klubban a többség kisebbségét leszavazta; mely azonban az egész képviselőházhhoz képest (ha az ellenzékhez hozzá számítjuk azokat, akik a kormánypártból sem akartak megszavazni a 25. §-t) kisebbséget képez.

Megmagyarázta Ugron, hogy miért vált az ország harca személyes harcra a Tisza ellen, és miért kell ennek tovább is így maradnia. Mert a magyar nemzetnek példát kell statuálni, hogy olyan miniszter, a ki oly meryletet kísért meg, mint Tisza, — nem maradhat a székén.

Beszédét Ugron, egy nem rég öngyilkossá vált ezredesnek levelével végezte, mely óriási benyomást tett. (E beszédre visszatérünk.)

Ezután perczekig tartó zaj támadt. Az ellenzék egy része szavazni akart, de ez nem történhetett meg. — Így a szavazás kedre maradt.

Szavazzunk!

Uray Imre: (A szélsőbalon folytonos viharos kiáltások hangzanak: Szavazzunk! A függetlenségi párt számos tagja Urayhoz siet, ki leül. Perczekig tart a zaj és kiáltás: »Szavazzunk!« Majd megújul a kiáltás más formában: »Öt perc!« »Mondjon le!« A padok kiürülnek s a képviselők mind a középső tőrére sietnek, hol az időközben tényleg kihirdetett öt percznyi szünet alatt valóságos forrongás van. Az erős zsvajból minduntalan kiválnak egyes hangok: »Szavazzunk!« »Nem hallgatjuk meg Tiszát!« »Mondjon le!« Mikor az elnök csegettyű megszólal s az elnök újból meg akarja nyitni az ülést, viharos kiáltások hangzanak: »Szavazzunk!« »Mondjon le!« »Rendre!« »Szavazzunk!« Br. Fejérváry feláll, de közben az egész ház forrong. Perczekig csak vad zsvaj hangzik, végre szóhoz jut az

Elnök kijelenti, hogy a formát meg kell tartani. Mig ő a vitát be nem zárja, szavazáshoz nem foghatunk. Szólásra senki sincs följegyezve... (Zajos kiáltások a szélsőbalon: »De igen Uray!«)

Uray Imre: (Folytonos zaj. Kiáltások: »Eláll!« A szélsőbalról: »A mi emberünk meg hallgatjuk!«) Ha mindenki eláll a szótól, szívesen eláll ő is. (Kiáltások: Nem állunk el.) Akkor ő is beszélni fog. De már háromnegyed kettő, s kéri a házat, hogy beszédét kedden tarthassa meg.

Elnök (többször csegett, de hangja elvész a roppant zajban. Folytonos kiáltások hangzanak: kedden!« Majd megújulnak a kiáltások: »Szavazzunk!« Az elnök folytonosan csegett de hasztalan. Uray újra feláll, de a zaj egy pillanatra sem csillapul. A szélsőbalon ismétlődnek a kiáltások: »Háromnegyed mult!« »Kedden!« A kormánypárttól egy harsány hang tulsivít e zajon: »Halljuk az elnököt!« Nagy kacagás, aztán több kiáltás is hangzik: »Halljuk az elnököt!« A képviselők mind visszafutnak helyeikre.

Elnök azt hiszi, hogy e hangulatban a tanácskozással folytatása lehetetlen. Különbén már háromnegyed kettőre, s így a vita folytatását kedre halasztja. (Roppant zaj. »Eljen az elnök!« »Tisza mondjon le!« »Kedre hozza el a lemondását!«)

Az ülés a legnagyobb zajban délután háromnegyed kettőkor ér véget.

Bomlik a kormány.

Egy bécsi lap tudósítója ezeket írja lapjának:

E pillanatban meg nincsenek tisztában, minő formában történjék a rekonsztrukció. Ha szükséges volna, az egész miniszterium lemondana s Tisza a miniszterium újjáalkotásával bizatnék meg.

A személyi változások elhatározása még a Rudolf trónörökösért volt gyásznapok alatt ért meg. Nyílt titok, hogy mikor Tisza 14. s. megváltoztatása végett faradozott, kabinetjének két tagja, ezek közt Fabinyi erőlyesen követelte, hogy az egész kabinet mondjon le, a mi késleltette a véderő-törvényjavaslat részletes tárgyalását. Az indokok, melyek a két minisztert — másik Széchenyi volt — e magartásra sarkalták, nem tudhatók. A parlamenti események, melyek azóta lefolytak, mutatják, hogy az ügyek vezetésére több tetterő kell, s ez érlelte meg Tisza elhatározását, hogy rekonsztruiálja kabinetjét.

Tisza legközelebbi felhagyja a pénzügyminiszterium vezetésével s javasolni fogja Weckerle kinevezését, a ki nem csak kitűnő szakfértűnűk, de elsőrangú debatternek is mutatja magát. Tisza ismét átveszi a belügyminiszterium vezetését, de kérdés, véglegesen-e, mert esetleg az elnökség vezetésével, az általános politikával megelégszik, hogy erejét ne forgassza szét. A belügyminiszter kinevezése még most nem fog megtörténni.

Kereskedelemügyi miniszterré Szapáry Gyula gróf van kiszemelve, a ki bár kilépett a kabinetből, az utóbbi viharos napokban Tisza politikája és személye iránt teljes odaadást tanusított, úgy, hogy a párt óhajta viszáterését. Azt még nem tudni, hogy ki lesz a tárca nélküli miniszter, ha Orczy kilép. Mondják, hogy Csáky is megy, ha sikerül, egy magas állami tisztviselőt, a ki jelenleg Bécsben van (Szögyény), megnyerni a közoktatásügyi tárca átvételére. De mivel az illetőt nem nélkülözhetik Bécsben, kérdéses, hogy lejön-e minis ternek? Akkor Csákynek meg kellene maradni s az ő felsége körüli miniszeri állásra mást kell keresni.

Szilágyi már említettük. A kormánypárt egyrésze követeli, hogy bevigyük a kabinethez, jóllehet pártokon kívüli s a véderő-törvényjavaslat tárgyalásakor ellenzékként lépett föl. A fenn levő politikai és személyi

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép utca 33. szám.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy □ centiméternyi tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyilttérli cikkek

garmond sora után 20 kr. fizetendő.

nehézségek Szilágyit illetőleg nem olyan természetűek, hogy elháríthatók nem lennének. Minden jelöltség közül, annyi bizonyos, egyedül Szilágyi vehető komolyan. Belépése a kabinethez nagy politikai nyereség volna a szabadelvűpártra nézve.

Még mielőtt a rekonsztrukció megtörténik, Baross alighanem átvesszi Orczytól a belügyminiszterium ideiglenes vezetését. Itt, ez átmeneti állapotban is meg kell mutatnia Barossnak ismert erélyét (!) Czéljainak konzekvens követése alkalmával sok ellenséget szerzett, de ennek dacára Fejérváryt kívül az egyetlen miniszter, a kinek megmaradása kérdés tárgya sem lehet (!) sőt minden politikus kívánja.

Magyarországnak tehát nemsokára Tisza vezetésével egy, majdnem teljesen új kabinete lesz. Mondják azt is, hogy Széchenyi Pál gróf van kijelölve a főrendiház másodelnökéül. Láng Lajos pedig, a szabadelvű párt egyik tekintélyesebb fiatal tagja, államtitkárnak van kiszemelve; de még nincs eldöntve, a pénzügyi, vagy az igazságügyi miniszter mellé-e?

Ábrányi Emil beszéde.

(A képviselőház márcz. 22-iki üléséből.)

T. ház! (Halljuk! Halljuk!) Carlyle, a nagy angol író, megragadón írja le a »Francia forradalom története« című remek könyvében a nagy konventnek egyik jelenetét. Ez a jelenet az, mikor a képviselők névszerinti szavazással itélnek a boldogtalan XVI. Lajos sorsa fölött. A konvent tagjai egyenkint fölhaladnak a tribune-re és szavazatukat fönhangon tollba mondják, de mielőtt ezt tennék, szavazatukat a legtöbben hosszabb rövidebb indoklással kísérik. Napok óta tart éjjelnappal a szavazás és ekkor a kifáradt konventnek egyik tagja, Abbé Siéyès, az alkotmánycsináló, az akkori idők egyik legtipikusabb alakja, fölhalad az emelvényre, pár pillanattal áll, aztán minden indoklás nélkül csak ennyit mond: »La mort sans frase.« (Halál minden teketória nélkül.) (Tetszés a bal s szélsőbalon.)

Az előzmények után és a vita mai stádiumában, tisztelt ház, kedvem volna nekem is röviden, minden indoklás nélkül csak annyit mondani: »Nem fogodom el a 25-ik szakszót, sem Gajáry képviselő ur határozati javaslatát.« (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbalon.) Kedvem volna annnyival is inkább, mert a tisztelt többségnek — a mint a tapasztalás bizonyítja — a legkésebb argumentáció sem használ. Ha a többséget nem győzheték meg olyan férfiak mint Irányi Dániel, Apponyi Albert, Beöthy Akos, Hodossy Imre, Horváth Lajos, Eötvös Károly, Kaas Ivor és mindazok a kiváló férfiak, a kik e szakszhoz hozzá szólottak és annak minden sérelmes oldalát oly nagyszabású szónoklatokkal derítették föl, melyekre bármely parlament büszke lehetne, mit várhatunk én, a ki a képviselőházban ujoncz vagyok és első felszólalásom alkalmával nemcsak a többség elfogultságával, hanem a saját elfogultságommal is küzdenem kell? (Halljuk! Halljuk!)

Ha önök nem hallgattak a hangra, mely teljes érczével és erejével zúgta fölökbe hibáikat, hogy imponáljon önöknek a viszhang? (Tetszés a bal- és szélsőbalon.)

Ha önöket annyi jeles és nagyhírű orvos sem tudta kigyógyítani abból a betegségből, melynek diagnózisát Meszlényi Lajos tisztelt képviselőtársam határozta meg legjobban, a mikor e betegséget fekete-sárgalának nevezte, miképen reméljem én, a ki csak kontár eszközökkel rendelkezem? (Halljuk! Halljuk! a bal és szélsőbalon.)

És ha ily desperált kiáltások közt mégis igénybe kívánom venni a t. ház becses figyelmét, tesszem ezt azért, mert kötelességemnek tartom, hogy röviden bár, de egész erélyem tiltakozzam a magyar nyelvnek ama szégyenletes kisbebbítése ellen, mely a t. ház tudludaláról a vita folyamán felhangzott és pedig oly egyének részéről, a kiknek épen a nemzeti kultúra; épen a magyar nyelv nimbuszának megvédése volna legfőbb kötelességük. (Zajos helyeslés a szélsőbalon.)

Itt, ebben a házban, mely a magyar nemzet képviselőháza, megtörténhetik az, hogy föláll a magyar közoktatási miniszter ur és minden schulveraines őszinte öröme tőnépélyesen konstatalja, hogy a magyar honpolgár, a maga nyelvén művelt ember nem lehet. (Felkiáltások a szélsőbalon: Gyalázat!) Konstatalja azt, hogy a magyar csak akkor tarthat igényt a műveltségre, ha németül megtanul. (Felkiáltások a szélsőbalon: Germanizáció!)

Bocsánatot kérek, honnan veszi a jogot és vakmerőséget a kultuszminiszter ur, hogy Európa többi nagy nemzetének kizárásával a magyar ember barbarságát egyedül a német nyelv monopoliumának szolgáltatja ki? Mivel különb a német nyelv, tesszem az angol, a francia, az olasz nyeltnél? (Ugy van! a szélsőbalon.)

Miben áll a német műveltség az angol, a francia, az olasz műveltség fölött? (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) Bocsánatot kérek, én bátor vagyok annak a kimondására vete-medni, hogy a német nyelv hátrányban van

a most elszorított nemzetek nyelve mellett; (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) mert a nemzet előkelő európai nyelv ugyan, de nem világ nyelv. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Tessék annak a magyar embernek, aki a magyaron kívül még csak a németet tanulja meg, szerencsét próbálni a német nyelvvel Európa legnagyobb részében? Mit fog csinálni Franciaországban, Angliában, Olaszországban, Oroszországban, Spanyolországban? (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Mit fog csinálni más világrészekben, Ázsiában, Amerikában? Ellenben C. quella a magyar francia nyelvvel, Rossi a maga olasz nyelvvel bírja a kétszer is a világot. Ők játszanak Londonban és Szent-Pétervárott, Athénban és Konstantinápolyban és a művelt osztályok közönsége mindent ért, mindentől élvezi őket. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Az angol a maga nyelvvel világrészeket utazhat be minden fennakadás nélkül. Teheti-e ezt a német? (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem! Nem!) Német nyelvvel még Szerbiába, Bulgáriába, Romániába, sőt Montenegróba sem mehetünk. Ott is csak francia nyelven értet-hetjük meg magunkat; mert az újdonsült kis balkánállamok nem állítják föl dövizítő elv gyanúját, hogy: műveltség az ember csak a német nyelv megtanulása teheti. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Igaz! is van. Igen helyesen!) Ha a t. kultuszminiszter ur nem hiszi, hogy a magyarok elég a maga nyelve és azt hiszi, hogy a klasszikus nyelveken kívül még egy idegen élő nyelvet is kötelezőleg rá kell diktálni a magyarra, hogy műveltség tart-hassa magát, akkor botoság a németnek előnyt adni a francia fölött, mely nemcsak egész Európában, hanem a világon mindentől el van terjedve, míg a német nyelvet Németországban kívül legfeljebb az erdélyi szász egyetemen és a magyar közoktatási minis-teriumban kultiválják.

Miért ragaszkodnak hát a német nyelv-hez? Be van bizonyítva. Mert a merész fan-tázis-v. l. kövös hadseregnek mondott osztrák hadsereg hivatalos nyelve a német. A híres és vitázó osztrák táborokok kedvéért kell a magyar nyelvet és a magyar kultúrát alantabb színvonalra szorítani és féken tartani, nehogy rohamos fejlődésnek indulhasson, a mi Berze-vicz államtitkár ur vélekedése szerint nem l. ne egészséges. Mielőtt az államtitkár urra áttérnék — a kinek magas államférfiai allu-rejeit különben bámulom — még egy szót a kultuszminiszter nyilatkozatáról.

T. ház! Ha van valami, amiben nagy-mérvű haladás mutatkozik, kétségkívül a magyar nyelv az. Kazincsey fellépése óta maig a magyar nyelv örökösleg kifejlődött. A magyar nyelv ma már alkalmas arra, hogy a legmélyebb tudományos igazságokat ép úgy kifejezze, mint a szépirodalom legszépísi-áryalatait. Felvittünk fokozatos fejlődésével egy nagy, részint eredeti, részint fordított műveltségű álló magyar irodalom állott elő, mely a közvilág minden szakmájára kiterjed.

Nem tudás, ha azt mondom, hogy magyar nyelvem ma úgy szól, az egész európai litteratúrahoz hozzá lehet férni. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Ezer meg ezer kö-tetre menő könyvtárak állíthatnák össze csu-paméro magyar kiadványból. (Ugy van! a baloldalon.) A szépirodalom és a tudományos irodalom minden nagyobb jelentőségű mű-néje le van fordítva nyelvre, Shakespeare, Darwin, A magyar tudományos Akadémia levek óta egyebet sem tesz, mint fordíttatja le a legnevesebb francia, angol, német mű-néket, úgy hogy már az, a ki egyebet nem olvasna, mint az Akadémia fordított kiadvá-nyait, magas műveltségre tehetne szert a maga magyar nyelvén. (Igaz! Ugy van! Helyes! baloldalon.) Derékban segít az Akadémia a Kisfaludy-Társaság. Ami pedig a magyar bir-lopokat illeti, azok erő, elvengés, tartalmas-ság, szellem és irály dolgában versenyeznek a legjobb külföldi hírlapokkal. (Élénk helye-sés a baloldalon.)

Már t. ház, ilyen körülmények közt a magyar közoktatási miniszter szájából hallani azt a nyilatkozatot, hogy a magyar nem lehet művelt a maga nyelvén, nemcsak politikai ta-pintatlanság, hanem egy közművelődési fak-tumnak szándékos elferdítése. (Zajos helye-sés és tetszés a bal és szélsőbaloldalon.)

A német nyelv túlsó és illetlen prote-gálásban méltó társa Csáky miniszter urnak Berzeviz államtitkár ur, a ki március 7-én tartott nagy beszédében többek közt mondta: (Halljuk! Halljuk!) (Olvasa) (Felkiáltások a jobb oldalon: Hiszen olvas. Egy hang a szélsőbaloldalon: Hát már idezni sem szabad!)

»Egyébiránt nagyon természetes oka van annak, hogy miért kellett az újabb idő-ben a német nyelvnek a középiskolákban való intenzív tanítása iránt intézkedni. Nem a ger-manizáció jele ez; hanem a germanizáció egyenes ellenkezőjének a következménye. Ma a német nyelv tanításáról a középiskolákban erősebben kellett intézkedni csak azért, hogy az eddigi eredményt is fentartassuk. Miért? Mert eddig sem annyira az iskola mint a társadalom tanította meg ifjainkat a német nyelvre.

Eddig majdnem minden városban vol-tak olyan elemek, melyekkel másként mint német nyelven érintkezni nem is lehetett. Ezek kivül állottak az a szokás is, hogy az előbbi szülő felkeltte gyermekét felvidéki vá-roskoba, mint mondani szokták »német szóra.« Most, t. ház, hiába küldi oda, mert ma azok-ban a városokban is alig beszélnek már né-metül.

Nem azért kell tehát a német nyelvet tanításteinkben intenzíve tanítani, mert germanizálni akarunk; hanem azért, mert manapság a német nyelv megtanulására ifjaink kizárólag az iskolára vannak utalva.

Hát fentartani intenzíve a német nyel-vet lényegileg nem ugyanaz, mint germani-zálni? (Élénk helyeslés. Felkiáltások a bal- és szélső baloldalon: Tökéletesen ugyanaz!) Ha önk gátat vetnek a magyar nemzeti kultúra fejlődése elé, mert a német nyelv erőszakos betolásával meggyöngítik a magyar ifju nyelvérzékét az iskolában és meggyön-gíti a magyar nyelv tekintélyét a társada-lomban, akkor önk ugyanazt cselekszik, a mire annak idején a professzionatus ger-manizátorok törekedtek (Zajos helyeslés a szélső baloldalon.) »Igen ám — válaszolják önk — csak hogy mi épen úgy szeretjük a hazát, mint az ellenzék urak, a mi cselekvésünk hazafias és jóhiszemű!« Hazafiasnak nem fo-gadom el, (Mozgás jobboldalon.) Halljuk! Halljuk! a szélső baloldalon.) de nem bánom, le-gyen jóhiszemű. Amde ha a jóhiszeműség felgyújt egy hazát vagy agyonlét egy embert, az a ház épen úgy elég és az az ember ép-pen úgy agyon van ütve, mintha rosszhiszemű-ség gyújtogatott és öldökölt volna. (Ugy van! a baloldalon. Mozgás jobboldalon.) Az önk jó-hiszeműsége valóban kriminális. (Tetszés a szélsőbaloldalon.)

Vajon ha Bismarck észrevenné, hogy a visszahódított Elzászban a francia nyelv olyan örvendően győrt, (Halljuk! Halljuk!) mint nálunk — Berzeviz ur állítása szerint — a német nyelv, talán lelétezkadva intézkedne a francia nyelvnek az elzászi középiskolák-ban való intenzív tanítása iránt? (Élénk tet-szés baloldalon.) És hasonló körülmények közt ugyanily intenzív tanítással hódítaná vissza Posen lakosai számára a lengyel nyelvet? Oh! szánalomra méltó intensitások! (Élénk tetszés a bal- és szélsőbaloldalon.) Ennek közönbe-t-jük, tisztelt képviselő urak, hogy saját ha-zánkban, saját hazánk fővárosában parlamen-ti harczokat kell végig küzdenünk azért, hogy a magyar nyelvnek némi fontosságot sikerül-jön kivívunk a német nyelv szuverenitása mellett. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbal-oldalon.) hogy a magyar nyelv iránt némi toleranciára hangoljunk magyar minisztere-ket és államtitkárokat. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) Ennek közönbe-t-jük, hogy vannak miniszterek, a kik sem magyarul érezni, sem magyarul beszélni nem tudnak. (Zajos felkiáltások a bal- és szélső-baloldalon. Igaz! Ugy van! Fejérvár.) Ez a pompás látvány az oka, hogy a magyar nyelv még ma sem (Élénk tetszés és helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) bír azaz az imponáló erő-vel, azzal a varázssal, mely áthatna minden-ket a egyenlő mértékben hívna föl a birodal-mom minden osztályát, minden tényezőjét a magyar állami nyelv erős, folytonos, szeretet-tes kultúrára. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Mert legyen szabad figye-lmetnem a közoktatási miniszterium győz-tes germanizációját, hogy a társadalom még mindig bőven tanítja ifjainkat a német nyelv-re. (Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) nem csak Brassóban. Szegeden, Kismárkon és a felvidéki városokban, hanem, és főleg itt az ország fővárosában, Budapestben. (Élénk fel-kiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Igaz! Ugy van!)

Halljuk csak, mit mond az államtitkár ur? (olvasa): »Ugy állunk a német nyelvvel, hogy eltekintve azokról a területekről, a melyeken majdnem tisztán német nyelvtől lakosság van, az ifjabb generációban a ritka kivételek kö-zé tartozik az olyan ember, a ki németül va-lóban jól tud fogalmazni.« Ez az állítása annyira naiv (Halljuk! Halljuk!) — bocsánatot kérek — hogy a tisztelt államtitkár ur inponáló allureit igazán kompromittálni képes. (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) A mondat kitűnő lenne és mindenek fölött igaz, ha így hangzanék: (Halljuk! Halljuk!) »Ugy állunk a magyar nyelvvel, hogy eltekintve azokról a területekről, a melyeken majdnem tisztán magyar nyelvtől lakosság van, az ifjabb generációban a ritka kivételek kö-zé tartozik az olyan ember, a ki magyarul valóban jól tud fogalmazni.«

Bátor vagyok állítani, mint tény, hogy Magyarországon egy tekintélyes nagy befo-lyású osztály, a kereskedői osztály három-negyed részében még ma is németül fogalmaz-levelez. (Zajos helyeslés a bal- és szélső-baloldalon.) Németül vált levelet a magyar honpolgár a másik honpolgárral. (Ugy van! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.)

Bátor vagyok állítani, mint tény, hogy Budapestben a kereskedés központja, a tőzsde. (Igaz! a szélsőbaloldalon.) 21 esztendővel az atkotmány helyreállítása után (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) napról-napra németül társalog, akár a bécsi vagy a berlini tőzsde. (Élénk helyeslés. Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.)

Ha bizonyosságokat akar szerezni az ál-lamtitkár ur, lapozza át a budapesti pénzín-tézetek másoló könyveit és tegyen egy látó-gatást a tőzsde karzatán. (Derültség és tet-szés a bal- és szélsőbaloldalon.) A másoló-könyvekből látni fogja, hogy ott minden 15 — 20 német levélre 1 magyar levél esik; (Igaz! Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.) egyszersmind gyönyörködhetik a magyar ke-reskedő ifjak nagyon csinos és korrekt né-met fogalmazásában. (Tetszés a bal- és szélsőbaloldalon.) A magyar fogalmazások kevés-bé kieligézők. (Ugy van a bal- és szélsőbal-oldalon.) A tőzsden pedig azt fogja tapasztalni, hogy ott kivétel nélkül mindenki németül kiabál. (Igaz! Igaz! Derültség a bal és szélsőbaloldalon.) A rengeteg zsvájcból nem hal-latszák ki egyetlen egy magyar szót sem. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Ezek a jelenségek pedig — hogy az államtitkár ur szavaival éljek — a magyar nyelv terjedéséről, térfoglalásáról tanuskodnak.

Köszönjük szépen! (Élénk derültség és tetszés a bal és szélsőbaloldalon.)

Ilyen tapasztalatok után — miután tény, hogy a kereskedő osztály Magyarországon teljesen magyar — csakugyan illő és szüksé-ges, hogy önk lázas gyorsasággal intézked-jenek a német nyelv intenzívebb tanítása iránt. Derültség és tetszés a bal és szélsőbal-oldalon.)

A hadsereg nyelve német, a kereskedői osztály nyelve nagyrészt német, exekutív és oktató művészetünk nagyrészt német, (Igaz! Ugy van! a bal és szélsőbaloldalon.) a fővárosi mulatóhelyek többsége német, (Igaz! Ugy van! a bal és szélsőbaloldalon.) a pin-czerek, bérkocsisok, hordírok tisztelretmeltő testülete (Derültség) majoritásban német. — (Igaz! a bal szélsőbaloldalon), német plaké-t és feliratok szintén bőven olvashatók a falakon.

Kaas Ivor b.: És a kormánypárt né-met! (Élénk derültség és tetszés baloldalon.)

Abrányi Emil: Egy szóval itt az ideje, hogy Magyarországot, hogy az ország fővárosát minden ízében magyarrá tegyük (Élénk helyeslés a bal és szélsőbaloldalon) a német nyelv intenzívebb tanításával. (Zajos helyeslés és tetszés a bal és szélsőbaloldalon.) És még csodálkoznak önk, hogy a nemzet háborog és az ellenzék a házban ostromot folytat a 25-ik paragrafus vezérpolitikusai ellen! (Tetszés a szélsőbaloldalon.)

Es még önk azok, a kik a megtima-dott, a kik az érdekeiben »veszélyeztetett ha-talom dölyfös neheztesével fordulnak a meg-sértett nemzet, a megsértett kisebbség felé. (Ugy van a szélsőbaloldalon.) Önk, a kiknek tul-tengő hatalma miatt fennakadás állott be az állami élet organizmusában. (Mozgás jobboldol-on.) önk, a kik el vannak dugulva a hatalom makacs élvezetében, (Mozgás) önk obstruk-cióval vádolják az ellenzék, mert vonako-dik törvénybe iktatni a magyar vezérő ál-lamférfiak stílyedésnek bizonyítékait, (Tet-szés a szélsőbaloldalon) mert idő akarnak önk-nek engedni a jobb megfontolásra, a végzetes politikai hibák jóvátevére; (Nagy mozgás jobboldalon. Tetszés a baloldalon) és önk, a kik tüntetnek a nemzet jogai, a nemzet nyel-ve ellen, önk csodálkoznak nevezik a polgá-rokat, a kik éppen az önk tüntetése ellen de-monstrálnak. (Ugy van! a baloldalon.)

T. ház! Mi akasztotta meg 1848-ban a legezében indult alkotmányos, békés, jog-szerű fejlődést? (Halljuk! Halljuk!) Egy ok-talan ellenszenv, egy hagyományos bizmat-lanság a nemzet reform törekvéseivel szem-ben, mely állami intézményeink kiépítését, a magyar fajnak történeti hivatásához és ál-lamképző erejéhez méltó megszilárdítását Ausztria és a dinasztia érdekei ellen irányuló mozgalom színében látta (Ugy van! baloldol-on) — és ezekkel kapcsolatban egy fatális kato-nai kevltség, mely Windischgrätzrel azt mondatta a nemzet legjobb képviselőinek: »Lázdokkal nem állhatunk fel, tétlen megadást követelünk!« (Ugy van! a baloldalon.) A későbbi események gyász és az a tömörked-rosz, a mi szabadságharcunk leggyőze óta 1867-ig, a kiegyezés megkötéséig lefolyt: en-nek az oktan fenhéjázásnak volt szomorú következménye. (Ugy van! a baloldalon.)

Es most, mintha bizonyos hagulatok megújulnának, Windischgrätz dölyfös nyilat-kozatát a szabadelvű gárda teszi magáévá (Ugy van! baloldol. Mozgás jobboldol.) Ugyanaz a végzetes, hogy ne mondjam brutális kato-nai gőg látszik elfogni kormányt és többsé-gét, (Mozgás jobboldalon) szemben az ellenzék-vel, mely a nemzetet védi és szemben a nem-zettel, mely az ellenzék támogatja. (Ugy van! a baloldalon.) Kíváncsom az ország érde-kében, hogy a nyugalom helyreálljon; de nem fogok csudálkozni rajta, ha önkkel szemben a nemzet le fogja vonni végső konzekvenciáit egy erős elhatározásnál; (Mozgás jobboldol) akkor csak igazolni fog egy törvényt, mely a következő tételben fejezhető ki: »Életképes nemzet, mint az életképes organizmus, ellen-áll; az a nép mely megtámadott jogai védel-mében nem tud vagy nem akar elmenni a végső határig, az a nép közel áll ahhoz, hogy megtörje az első lépést tulajdon szolgássa felé!« (Ugy van! a baloldalon.)

T. ház! Mielőtt beszédemet végezném, legyen szabad két férfi nyilatkozatára hivat-koznom. (Halljuk! Halljuk!) E két férfi közt jelentékeny a különbség, azért is, mert az egyik magyar, a másik angol, azért is mert az egyik a mi kortársunk, a másik Pittnek, Sheridannek Bonapartéknak kortársa volt, de leginkább azért, mert az egyik férfi gróf Tisza Lajos képviselő ur, a másik férfi Fox, a nagy angol szónok és államférfi, a kire a mostani viza alatt Beethy Ákóst a képviselő ur már egyszer hivatkozott. (Halljuk! Halljuk!)

Gróf Tisza Lajos képviselő ur bizonyos előkelő hangon — mely iróniáját és körül-ómet csak nehezen tudta leplezni — vetette szemünkre a magyar nemzet csekély számát, Mondjunk le nyelvünkől, jogainkól és ön-érzetünkől, mert kevesen vagyunk. Erre buz-dított a magyar államférfi nyilatkozata. (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Fox e század elején I. Napoleonnal a pá-risi tárlatot látogatta meg. Föl s alá járva, Napoleon egy földgömbre mutatott és gu-nyosan jegyezte meg, hogy azon Anglia mily-en kicsiny helyet foglal el.

Fox önéreztessen azt válaszolta: »Igen, de e kicsiny helyen angolk laknak, kik úgy akarnak élni és meghalni ott, mint angolk!« (Élénk tetszés a szélsőbaloldalon.)

Mert ezen a kis helyen, melynek neve Magyarország, úgy akarnak élni és meghalni, mint magyar, nem fogdom el a 25-ik sza-kaszt! (Hosszantartó helyeslés és éljenzés a szélsőbaloldalon.)

Felhívás előfizetésre.

Április elsejével új előfizetést nyi-tunk a jelen év második negyedére.

Olvasóink tapasztalhatták, hogy az »Ellenzék« a legnagyobb anyagi ál-do-zatok árán is igyekezett a multban hű és részletes tudósításokat adni minden fontosabb eseményről.

Ez áldozatoktól a jövőben sem tar-tózkodunk.

Az a célunk, hogy lapunk min-den igénynek és minden irányban meg-feleljen.

Összeköttetéseink a parlament és a politikai közélet irányadó köréivel le-hetővé tesszik, hogy olvasóinkat minden fontosabb politikai vagy társadalmi ese-ményről azonnal tájékoztassuk.

Olvasóink szíves támogatását kér-jük a jövőre is.

Az »ELLENZÉK« előfizetési ára:

Egy hóra	1 frt 50 kr.
Negyedévre	4 frt.
Félévre	8 frt.
Egy évre	16 frt.

Előfizetést minden időben elfogadunk.

Az »Ellenzék« szerkesztősége és kiadóhivatala.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, március 24.

Lapunk legközelebbi száma a közbe-eső ünnep miatt kedden délután jelenik meg.

— **Ábrányi Emil szűzbeszéde.**

Az ifjabb költő nemzedéknek és pártunknak e kiváló és lelkes tagja a ház pénteki ülésén mondotta el első parlamenti beszédét, melyet lapunk mai számában egész terjedelmében közlünk. A beszéd eltekintve politikai jelen-tőségétől, mint a költői inspiráció egyik be-cses terméke is általános figyelemre méltó. Elejétől végig csupa lendület, csupa poézis; a politikai erős meggyőződés és a hazafias ér-zés szólnak meg az egymást követő szép gondolatokban. Ezekről eltekintve különös be-cse e beszédnek, hogy még oly magas minden irányban bőven megbeszélte kérdést is új szempontokkal tudott megvilágítani. A beszéd méltó figyelemben részesült a házban, s bizonyára érdeme szerint itéli meg minden ember, a ki olvassa. Ajánljuk olvasóink fi-gyelmébe.

— **Főúri eljegyzés.** Nagy Ersei dr. gróf Toldalagi László tartalékos hu-szár hadnagy és n. győrtokos — néhai nagy ersei Toldalagi Victor cs. és kir. kamarás és neje loconci báró Báffy Anna fi eljegyezte zejkálvi Zeyk József és neje római szent-birodalmi gróf széki gróf Teleki Ágnes leányát Elise kasszonny.

— **Herman Ottó betegsége** — mint grómmal értesülünk — nem komoly természetű a remélhetőleg pár nap alatt egé-szen jóra fordul. A beteg tudós hogyléte fe-lől tegnap és ma nagyon sokan tudakozód-tak — s mindannyian megnyugtató választ — nyertek.

— **Tisza kíséréte.** A miniszterelnök tegnap így távozott az ország házából: Mi-kor az ismert számozatlan bérkocsi a muzeum-körútra kikanyarodott, a rendőri kordonok egyszerre megmozdultak. Mindjárt a muzeum-kávéház előtt körülvette a kocsi egy csapat lovasrendőr és vágatva kísért egészen a mü-egyetem előtti kordonig. A kordon egyszerre kiserő csapattá változott s így ment ez végig, valamennyi kordonon keresztül. A miniszter-elnök kocsija magához ragadta az összes kor-donokat s a muzeum-körúton egyetlen lovas-rendőr sem hagyott maga után. Igazán mu-szakiországi kép volt ez. A sok lovas örültes sebességgel vágatott a bérkocsi körül, elötte meg utána. Az emberek utána néztek, s mosolyogtak a különös intézkedésen.

— **Eljegyzés.** Reményik Károly kolozsvári építész-mérnök a napokban tartotta eljegyzését Brez Mari kasszonnyal, Brez N. főerdész leányával.

— **Mit csinál Kókán?** A tünteté-sek alkalmával börtönbe hurcolt fiatal em-bereket a Fortunában külön-külön helyezték el más vizsgálati foglyokkal. Így történt, hogy az egyik, névszerint Öváry Kálmán gyógyszerészettan hallgató, Kókán Jánossal került egy cellába. Kókán pompás jó szímben van, csak az a baja, hogy rettenetesen unatkozik. Újsá-got nem olvashat s három hónap óta mit sem tud a külső világ folyásáról. Azon kívül a ke-gyetlen börtönmester a bor és a szivar élvezetét is megtagadta tőle. Összes szórakozása abból áll, hogy egyik könyvet a másik után olvassa s nincs a rabkönyvtárnak köteté, melyet már kívülről ne tudna elmondani. Bor-zasztó unalmában már arra is ráadta a fejét, hogy megolvasta hány betű van Madách »Em-ber tragédiájá-ban.

— **Az utca humora** szintén mű-ködi, jelölt, hogy már csillap az izgatott-ság. Ilyen az, hogy tegnapelőtt a rendőroket a sérelmes »Mihászna András« cím helyett gyöngöden »Hasznos Andornak« titulálta a tömeg. Andor bácsi nem vette zokon az új nevet. Pénteken pedig a már utcának nyil-vánított és kinyitott mtegyetemi átjáró udvar szögletére kedélyes tüntetők kiírtak nagy be-tűkkel e nevet: »VIII. ker. Pavlik-utca.«

Már a kucsmát is levetette az egyetemi if-jak többsége, belátván, hogy nem célravező ily feltűnő önjelzéssel tudatni a rendőroket, ki a tüntető, kit kell a tömegben adandó al-kalommal megcsipni vagy megkarlapozni!

— **Elitelt tüntetők.** A tüntetők ügyében senki se panaszkodhatik az igazsá-gszolgáltatás lassúsága ellen. A kikerl pénteken a rendőrség előállított, azok közül tizenha-tan már jogerős ítélet alapján a járásbíró-ságnál se tüntető, se panasz nem volt, deútán három órákor Gajszácz Manó járásbíró tár-gyalta, és harmadfél órával utóbb már az ítélet is ki volt hirdetve. A tizenhat elitelt körül tizenhárom munkás három pedig tanuló. Ez utóbbi három vádlott ügyét a bíró külön tár-gyalta, az ítélethirdetés után tiszta, rendez-szobába záratta őket, megengedte nekik, hogy rokonainak leveit írhasanak, hogy könyveket hozhassanak maguknak s elzáratásuk idején tanulhasanak. A börtönőröknek a bíró el-zorogva meghagyta, hogy az elitelttel a leg-udvariasabban bánjanak; s így a három ta-nuló válnak csak elviseli a négy napos el-zárását. A munkásvádlottakat a bíró szintén négy-négy napi elzárásra ítélte, csak két vád-lott kapott két napi elzárást.

— **Egy pap és »hível.«** Kecse-métről írják, hogy ott mintegy ezer reform-tus család fő kötelezte magát arra, hogy ha Czelder Márton ref. lelkészét a konvienti bírósá-g el nem mozdítaná állásától, mind átérne az unitárius hitre. C. eldert már két egyházi bíróság elitelte.

— **A leendő trónörökös.** Osztrák eseti Ferenc Ferdinánd főherczeg részére Grill Károly udvari könyvkereskedésében nagy-ban mennyiségű magyar szépirodalmi munkát és folyóiratot rendeltek meg; nyilván, hogy a magyar nyelvben nagyobb jártasságra tehe-sen szert. (Persze, persze.)

— **Isten áldása.** Egerben — mint onnan írják — egy paraszt asszony egyzser négy gyermeket, két fiút és két leányt szült. Az anya s a gyermekek teljesen épek, egé-szesek. A gyermekek szülőházát most szűn-leltől kíváncsiak látogatják.

— **Az udvar ntázásának elha-lasztása.** A királyi család, szombaton ké-sztül elhagyta Budapestet, s az osztr. állam-vasutnál már meg is rendelték a külf. ve-natot. Az utazást azonban hirtelen elhalas-tották bizonytalan időre. Valószínű, hogy a fellej a király hosszabb ideig marad kí-rútnkban, a királyné és Mária Valéria pedig — bár legközelebb elutaznak — nem men-nek Wiesbadenbe, a hol az utóbbi időben hűg-hurru-esetek fordultak elő, hanem a dé-vidéket látogatják meg.

MŰVÉSZET.

* A színházban. Ritka ünnepség szí-nhelye volt tegnap a kolozsvári színpad. Olyan érdemet jubikáltak, a mely nem minden jelentős ugyan, de mert ritka jelenség méltó volt az ünnepeletésre. Nagy György, a szí-nház volt sugója harmincz éven át teljesítette ezt a mód nélkül farszót tisztelet, jól rászó-gált tehát arra, hogy megemlékezzen az ő fáradsalmas multjáról. A jubiláris ünnepség két színpadon, a közönség részvéte nélkül folyt ugyan, de azért lelkes és megható volt. Az előadást megelőzőleg a társulat és az igaz-gatóság tagjai a színpadon félkör formátka, midőn a jubiláns megjelent, rokonszerve-s-jenekkel fogadták. Az igazgatóság nevében Ditrói Mór — a társulat nevében pe-dig Gáll Gyula intéztek hozzá rövid beszédek s adták át az igazgatóság és a társulat emléktárgyait. Nagy György rövid szavakkal meghatra mondott köszönetet a gyöngéd megemlékezésért. A jelenlevők lelke-sen megjeleneztek a jubilánst, ki ezután le-szállt az ő földalatti birodalmába s elvágta a jubiláris sugás tisztelet.

Előadásra ezuttal a »Troubadours« került szép számú közönség jelenlétében. Az előadásnak rendkívüli érdeket kölcsönözött Ba-logh Györgynek urnó közreműködése. A zuzenát énekelte. A közönség a kitűnő művésznőt az est egész folyamán elhalmoz-tatásnyilvánulásának jeleivel. E szerepet ré-láttuk ily pompás kivitelben. Szébben és gu-dosabban már alig lehet megjátszani egy dá-mi szerepet, mint ahogy Baloghné megcsé-kezte. Játéka tele volt hűvvel, kövételéssé-gel drámai erővel. Éneke pedig, méltó a legnagyobb elismerésre. Gyönyörű hangját egé-sz erejében ragyogtatta. A közönség minde-dalát zajosan tapsolta, s felolvasások után mé-telt kihívásokkal tüntette ki. A második felvonás elején pompás bokréttát nyújtott nek-i zenekarból. Anői főszerepet Leonora Réthi Laura énekelte általános tetszés kö-zött. Főleg a Miserere-vel keltett zajos hatá-s.

Kápolnai (Manrico) feltűnő dispo-ziációval küzdött. Veres (Luna gr) értekei hangját jól felhasználta, de fogyatékos éne-technikája erősen kírít a környezetből. Részt vett az előadásban még Serédi (Sarolta) (Ines) és Török K. (Fernando) szerepeiben.

Felelős szerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Segéd-szerkesztő és kiadó-lapnyájados:

MAGYARY MIHÁLY.